

Noul rol al Chinei: finanțatorul economiei mondiale

Lector univ. dr. Mariana Mihăilescu, Lector univ. dr. Marinela Lăzărică

Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești,
Facultatea Management Marketing în Afaceri Economice Brăila

Abstract:

Considered the leader of the group „BRIC”, China is now an economic power to which many countries look with admiration and with reservation. China’s growing role in the new global architecture is obvious. Her new role as financier of the world economy is recognized as an international organization and as a great power of the world.

Keywords: global crisis, China’s foreign trade, G20, China’s foreign reserves

Considerată lidera grupului BRIC, China reprezintă în prezent o putere economică spre care multe țări se uită cu admirație, dar și cu rețineră. Economia cu cea mai rapidă și mai importantă creștere economică din lume în ultimii douăzeci de ani (în medie cu 10% pe an), China este considerată în actuala conjunctură un posibil factor stabilizator al economiei mondiale.

Înainte de declanșarea crizei financiare, problema Chinei se putea defini ca fiind dependența de exporturi, în condițiile în care economia sa risca să se „supraîncălzească”. În 2009, China era văzută de foarte mulți actori politici importanți ca deținând cheia calmării crizei financiare, fiind statul cu cele mai mari rezerve valutare din lume. În 2011, pe fondul agravării crizei datoriilor din zona euro, China este considerată cheia rezolvării problemelor europene, întrucât ar putea participa la un fond de salvare european (așa numitul „vehicul investițional special”) care să ajute financiar Europa, alături de Facilitatea Europeană de Stabilitate Financiară. Acceptarea de către europeni a acestui ajutor din partea Chinei impune, desigur, o deschidere mai mare a piețelor europene în fața produselor chinezești, dar și acordarea de către europeni a statutului de economie de piață Chinei.

După ce în 2009 a creditat Fondul Monetar Internațional cu 50 de miliarde de dolari, China a devenit al treilea factor de decizie din board-ul acestei organizații financiare internaționale, noul ei rol de finanțator global, recunoscut atât de organizațiile internaționale cât și de marile puteri din economia mondială, fiind susținut de uriașa rezervă valutară acumulată (circa 30% din totalul rezervelor la nivel mondial) și de politicile interne promovate de guvernul de la Beijing.

Rolul în creștere al Chinei în cadrul noii arhitecturi mondiale este evident. Un exemplu în acest sens îl constituie întrunirile G20 din perioada actuală, care îi conferă Chinei un loc central la masa negocierilor privind cele mai acute probleme ale lumii globale. Astfel, la reuniunea de la Cannes din noiembrie 2011, liderii G20 au înscris pe agenda dezbaterilor șase probleme principale, dintre care trei vizează direct China. Este vorba atât despre posibilul ajutor financiar oferit zonei euro de către China, cât și de o reformă a sistemului monetar internațional, care să reflecte mai bine influența economiilor emergente în economia mondială, și de impunerea unei taxe pe tranzacțiile financiare mondiale. În legătură cu reforma sistemului financiar mondial, liderii G20 au în vedere diversificarea „drepturilor speciale de tragere” ale FMI cu monedele unor țărilor emergente (China, India, Brazilia). Includerea yuanului în grupul celor patru valute care alcătuiesc în prezent drepturile speciale de tragere ar transforma moneda Chinei într-o monedă convertibilă de facto. În ceea ce privește taxa pe tranzacții, susținută în principal de Franța și Germania, aceasta se lovește de respingerea Chinei, dar și a altor țări, cum sunt: SUA, Japonia și Australia. Tot China a avut ultimul cuvânt și la summitul G20 din februarie 2011, desfășurat la Paris. Aici, liderii statelor membre s-au reunit pentru a stabili un set de indicatori care să evalueze dezechilibrele financiare ce ar putea declanșa o nouă criză

economică mondială. Astfel, introducerea unor indicatori cum sunt nivelul rezervelor valutare ale unui stat și cursul de schimb s-a lovit de opoziția Chinei. Ca atare, factorii care vor fi luați în considerare pentru a măsura dezechilibrele financiare la nivel mondial sunt: datoria publică privată a unui stat, deficitele bugetare, dobânzile la depozitele bancare, excedentul comercial și fluxurile de investiții străine.

Din 2010, China a devenit a doua putere economică a lumii, cu un PIB de 5745 miliarde de dolari, devansând Japonia. Însă, în privința indicatorului PIB/locuitor, China se menține la niveluri modeste (4283 dolari în 2010, față de 47131 dolari/locuitor în SUA, de exemplu). Politica sa de menținere a yuanului la un curs scăzut, adesea criticată de SUA, Franța și de organismele financiare mondiale, dar și politica eficientă în domeniul investițiilor au făcut ca această țară să cunoască ritmuri de creștere economică impresionante, sfidând actuala criză economică (10,4% în 2005; 12,7% în 2006; 13% în 2007; 9,6% în 2008; 9,1% în 2009; 10,3% în 2010).

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici ai Chinei (%)

	2009	2010	2011	2012
PIB	9,1	10,3	9,5	9,0
Rata inflației	-0,7	3,3	5,5	3,3
Deficitul contului curent	6,0	5,2	5,2	5,6
Rata șomajului	4,3	4,0	4,0	4,0

Sursa: IMF, World Economic Outlook. 2010, 2011

Impactul crizei financiare și economice mondiale s-a resimțit la nivelul Chinei, îndeosebi prin efectele induse de diminuarea cererii externe, ceea ce reflectă dependența ei de exporturi. Îngrijorat de prognozele care anunțau o încetinire a creșterii economice sub 9%, guvernul chinez a adoptat încă din 2008 un substanțial pachet de stimulente economice, în valoare de 586 miliarde de dolari sau 13% din PIB până în 2010, pentru susținerea cererii interne. Conform oficialilor chinezi, pachetul a îmbrăcat forma investițiilor și a fost axat pe infrastructură, bunăstare socială și alte sectoare cheie, ca parte dintr-o politică fiscală activă. Dorind să evite riscul supraîncălzirii economiei chineze, în 2010 guvernul a recurs la majorarea rezervelor minime obligatorii ale băncilor, asigurând în acest fel frânarea speculațiilor imobiliare, care puteau împinge economia țării spre o criză pe modelul celei declanșate în SUA în 2007.

La finele anului 2010, rezervele valutare ale Chinei, cele mai mari din lume, s-au cifrat la 2850 miliarde de dolari, pentru ca în noiembrie 2011 acestea să ajungă la circa 3200 miliarde de dolari (în creștere cu aproximativ 450 de miliarde dolari față de 2009). China a trecut pragul de 1000 miliarde dolari pentru prima dată în 2006, iar pragul de 1500 miliarde dolari în 2007. În 2006 rezervele valutare ale acestei țări le-au depășit pe cele ale Japoniei, de atunci China reprezentând țara cu cel mai ridicat nivel de rezerve valutare la nivel global. Rezervele Chinei au sporit în ultimii ani, pe fondul creșterii investițiilor străine, a excedentelor comerciale ridicate și a intrărilor de fonduri speculative. O mare parte a acestor rezerve a fost investită în active denominate în dolari americani, respectiv bonduri emise de trezoreria SUA, însă, pe fondul crizei financiare, această țară a început să-și diversifice investițiile pentru a le spori randamentul.

Peste o treime din rezervele valutare ale Chinei o reprezintă titlurile de stat americane. Încă din decembrie 2008, China a devenit principalul deținător de titluri de stat americane la nivel mondial, devansând, din acest punct de vedere, Japonia. Deficitul comercial al SUA pe relația China este practic finanțat din emisiunile de titluri de stat. În prezent, deținerea unor astfel de titluri de valoare este neprofitabilă, datorită deprecierei continue a dolarului. Totuși, vânzarea acestor titluri ar avea un impact negativ asupra

Chinei, atât în plan diplomatic (prin tensionarea relațiilor bilaterale), cât și economic (prin scăderea și mai accentuată a valorii titlurilor odată cu punerea lor în vânzare). De aceea, se impune o diversificare a structurii rezervelor oficiale chineze (alcătuite în proporție de 70% din dolari, 10% yeni, 20% euro și lire), pentru reducerea gradului de risc și creșterea profitabilității.

În prezent, China finanțează statele vulnerabile din Uniunea Europeană, cum sunt: Grecia, Portugalia și Spania. Dacă unii oficiali europeni consideră capitalul o oportunitate pentru revitalizarea economiilor fragile, alții susțin că investițiile chinezilor sunt alarmante, pavând drumul către eventuale preluări a unor domenii strategice europene. În prima jumătate a anului 2011, investițiile chineze în Europa au fost de circa 3,3 miliarde de dolari. Printre cele mai importante se numără preluarea unei părți din Portul Pireu și investirea a peste 150 de milioane de euro în cel mai nou cartier financiar al Londrei.

Creșterea economică rapidă conferă Chinei mai multă importanță în economia mondială. Sporirea rolului ei în cadrul FMI, obținută în 2009, sau întărirea ideii existenței unui „directorat mondial - G2”, asigurat împreună cu SUA, dovedesc faptul că vocea Chinei se face din ce în ce mai bine auzită în lume.

Aceste țări duc astăzi un „război pacifist”, caracterizat prin interdependență și rivalitate. În prezent, Washington-ul și Beijing-ul stau de vorbă de pe poziții egale, despre toate problemele planetei, de la ecologie la criza financiară, de la apărarea drepturilor omului la dezarmarea nucleară. Cele două state sunt dependente una de cealaltă: americanii și-au putut finanța creșterea prin economia chineză, înlesnind celor mai săraci dintre ei să cumpere produse chinezești, iar banii s-au întors în China, ajutând-o să-și asigure o creștere economică susținută.

Ambele state sunt preocupate de perfecționarea resurselor umane de care dispun, facilitând schimbul de experiență. Astfel, tinerii chinezi sosesc în număr impresionant în SUA la studii, iar recent președintele acestei țări și-a declarat intenția ca în următorii 4 ani să încurajeze nu mai puțin de 100000 de tineri americani să-și facă studiile în China.

Cele două state sunt, însă, și rivale în domenii din ce în ce mai variate: petrol, materii prime, ecologie, domeniul militar, investiții, controlul apelor, influența în Africa și Asia. De exemplu, investițiile Chinei în Orientul Mijlociu, Africa sau America Latină îngrijorează SUA. Politica de investiții a Chinei în întreaga lume, o concurează direct pe cea a SUA. Ofertele chinezilor sunt cu atât mai atractive cu cât, spre deosebire de cele americane, sunt lipsite de condiționări politice.

CHINA - finanțator global în timpul crizei globale

În cadrul summit-ului G20 din aprilie 2009 de la Londra, China a anunțat o contribuție de 40 miliarde dolari la resursele Fondului Monetar Internațional, consolidându-și rolul de decizie în cadrul organizației. În urma acestei acțiuni, China ocupă locul trei în funcție de numărul de voturi deținute în cadrul FMI, după SUA Japonia, depășind din acest punct de vedere state cum sunt: Germania, Franța și Marea Britanie.

De asemenea, în cadrul summit-ului anual al Băncii Asiatice de Dezvoltare din 2009, Banca de Export - Import a Chinei a semnat un acord de cofinanțare de 3 miliarde dolari pentru proiecte de infrastructură în țări în dezvoltare din Asia în perioada 2009 - 2012.

În 2009, China a dezvăluit constituirea unui plan vizând crearea unui fond de 10 miliarde dolari, pentru țările din Asia de Sud-Est, în scopul atenuării efectelor crizei. De asemenea, în următorii 3-5 ani, guvernul chinez intenționează să ofere 15 miliarde dolari sub formă de credite, inclusiv împrumuturi în condiții preferențiale de până la 1,7 miliarde dolari, ca ajutor pentru proiecte de cooperare în cadrul ASEAN. În plus, China a anunțat un ajutor special în valoare de aproximativ 40 milioane dolari pentru țările slab dezvoltate - Cambodgia, Laos și Myanmar, 5 milioane dolari pentru Fondul de Cooperare China – ASEAN și donarea sumei de 0,9 miliarde dolari pentru Fondul de Cooperare ASEAN +3 (grupare formată din țările ASEAN, China, Japonia și Coreea de Sud).

În aprilie 2009, China semnase deja patru acorduri de tipul „credite contra petrol” cu: Brazilia (10 miliarde dolari), Venezuela (4 miliarde dolari), Rusia (25 miliarde dolari), Kazahstan (10 miliarde dolari).

În 2010, investitorii chinezi au înființat 16000 de întreprinderi în 178 de țări, în domenii cum sunt: producția industrială, minerit, transporturi sistemul bancar.

În ultimii ani, China a jucat un rol major pentru țările dependente de export din Asia de Sud - Est, ca piață de desfacere pentru bunuri și materii prime, dar și ca sursă de investiții. În același timp, ansamblul țărilor ASEAN reprezintă al patrulea partener comercial al Chinei, după SUA, UE și Japonia.

Expansiunea giganticului asiatic continuă și în Africa. În următorii 3 ani China va acorda Africii împrumuturi în valoare de 10 miliarde dolari, conform angajamentelor asumate de guvernul chinez cu ocazia summit-ului China - Africa din noiembrie 2009.

Inițial, China vindea statelor africane mai ales armament, dar acum continentul african este al treilea partener comercial al Beijingului. Creșterea economică a Chinei se bazează pe țiteiul din Algeria, Angola, Ciad, Guineea Ecuatorială, Gabon, Nigeria și Sudan. În prezent, China a devenit al treilea partener comercial pentru statele din Africa, după SUA și Franța. Din primele 15 firme străine care operează pe teritoriul celei mai mari țări din Africa, Sudan, 13 sunt chinezești.

Capitalurile chineze sunt investite în drumuri și căi ferate, terminale portuare și instalații petrochimice. China are 900 de proiecte în Africa, unde operează 800 de companii chinezești. În plus, guvernul chinez acordă în fiecare an, 5000 de burse studenților africani. Peste 4700 de produse provenind din țările slab dezvoltate din Africa sunt scutite de taxe în China.

Printre țările africane de care este interesată China se numără și Zimbabwe, țară care deține printre cele mai mari rezerve de platină și diamante din economia mondială. Aici, China vrea să dezvolte mineritul, agricultura, infrastructura și tehnologia informatică și de telecomunicații.

În ultimul timp, strategia chineză pe acest continent – centrată pe extragerea și importul de resurse naturale – este tot mai des criticată de liderii unor țări africane, unii dintre ei calificând-o drept neocolonialistă.

La fel de importantă pentru conturarea noii arhitecturi mondiale este și creșterea influenței Chinei în zona Americii Latine. În 2009, China a devenit membră a Băncii Interamericane de Dezvoltare, continuând să împrumute țările acestei regiuni. În ultimii ani, legăturile comerciale și mai ales politice ale Chinei în America Latină au crescut ca importanță. China a devenit al treilea partener comercial al Americii Latine, după SUA și Europa.

Pe lângă aceste oportunități, companiile chineze au știut să-și îndrepte atenția și spre marile branduri occidentale, lovite de criză, realizând achiziții la preturi mici, așa cum este cazul firmei Volvo. De altfel, în 2010, China a devenit cea mai mare piață auto din lume, depășind SUA.

Succesele Chinei în domeniul comerțului exterior sunt evidente. Deși a înregistrat progrese remarcabile atât în sfera comerțului cu bunuri, cât și în cel cu servicii, cea mai spectaculoasă ascensiune a sa a fost înregistrată în domeniul comerțului cu bunuri. Ponderea ei în exporturile mondiale de mărfuri a crescut de la 3,5% în 1999, la 7,3% în 2005, pentru ca în 2009 să ajungă la 9,6%. În 2010, acestei țări îi revenea o cotă de 10,4% din exporturile mondiale și de 9,1% din totalul importurilor, fiind primul exportator mondial și al doilea importator la nivel global, după SUA. Tabelul de mai jos surprinde evoluția comerțului exterior al Chinei, referindu-se la volumul valoric al exportului și

importului, ponderea deținută în fluxurile de export și de import la nivel mondial, precum și la poziția ocupată de China în clasamentul principalilor comercianți ai lumii.

Tabelul nr. 2

Evoluția comerțului exterior cu mărfuri al Chinei în perioada 1999-2010

Perioada	EXPORT			IMPORT			SOLD
	mld. dolari	(%)	loc	mld. dolari	(%)	loc	mld. dolari
1999	195,2	3,5	9	165,8	2,8	10	29,4
2000	249,3	3,9	7	225,1	3,4	8	24,2
2001	266,2	4,3	6	243,6	3,8	6	22,6
2002	325,6	5	5	295,2	4,4	6	30,4
2003	437,9	5,8	4	413,1	5,3	3	24,8
2004	593,3	6,5	3	561,2	5,9	3	32,1
2005	762,0	7,3	3	660,0	6,1	3	102,0
2006	968,9	8	3	791,5	6,4	3	177,4
2007	1217,8	8,7	2	956,0	6,7	3	261,8
2008	1428,3	8,9	2	1132,5	6,9	3	295,8
2009	1202,0	9,6	1	1006,0	7,9	2	196,0
2010	1578,0	10,4	1	1395,0	9,1	2	183,0

Sursa: WTO

Atât exporturile, cât și importurile de bunuri ale acestei țări au cunoscut o tendință ascendentă în perioada analizată (excepție făcând anul 2009), excedentul balanței comerciale depășind pragul de 100 de miliarde de dolari în 2005. Anul 2008 este acela în care excedentul balanței comerciale atinge valoarea maximă, și anume 295,8 miliarde de dolari. Perpetuarea crizei mondiale în toată lumea și reducerea cererii globale în 2009 a condus la scăderea nivelului exporturilor cu 16% și importurilor cu 26%, față de 2008. Însă tot anul 2009 este acela în care China devine primul exportator mondial de mărfuri, detronând Germania. În 2010, China atinge cel mai ridicat nivel al importurilor și exporturilor sale, din perioada analizată.

În 2010, principalii parteneri comerciali ai Chinei la export au fost: UE-27, SUA și Japonia. La import, principalele țări partenere au fost: Japonia, UE-27, ASEAN.

Pentru UE-27, în 2010, China este a doua piață de export și primul partener la import. Valoarea exporturilor europene în China s-a cifrat la 113,1 miliarde euro (față de 82,4 miliarde euro în 2009), iar cea a importurilor europene din China, în 2010 a fost de 282 miliarde euro (față de 214 în 2009). Prin urmare, deficitul balanței de comerț exterior în relația UE-China a crescut în 2010 la 169 miliarde euro (față de 132 miliarde euro în anul 2009). Din 1999 și până în prezent, deficitul balanței comerciale în relația UE-China, s-a adâncit de la un an la altul. În prezent, deficitul UE-China în domeniul comerțului cu bunuri este cel mai ridicat dintre toate deficitele înregistrate de UE-27 cu terții. Comparativ, deficitul UE-27 cu Rusia în domeniul comerțului cu mărfuri a fost în 2010 de 72 miliarde euro, iar cel cu Norvegia de circa 37 miliarde euro. Contribuția cea mai mare la formarea deficitului balanței comerciale dintre UE și China o au bunurile incluse în categoria „alte produse manufacturate”, unde deficitul s-a cifrat la 99,2 miliarde euro în 2010, dar și bunurile încadrate în grupa „mașini, utilaje, mijloace de transport” – 75 miliarde euro¹.

În planul investițiilor străine directe (ISD), China se remarcă din nou. Astfel, în 2010, ea a fost a doua beneficiară de ISD, după SUA, cu un nivel al investițiilor atrase de 106 miliarde dolari, în creștere cu 11% față de 2009. Tot în 2010, China a ocupat locul 5 în

¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/data/main_tables

clasamentul țărilor generatoare de ISD (după SUA, Germania, Franța, Hong-Kong), cu 68 miliarde de dolari, față de 57 miliarde dolari în 2009. Din acest punct de vedere, ea s-a situat înaintea unor țări ca Japonia sau Canada¹.

Unii specialiști pun la îndoială creșterea reală a Chinei, demolând pas cu pas afirmațiile privind transferul de putere de la SUA la China. În acest sens, directorul Biroului Național de Statistică din China arăta că, potrivit standardelor Organizației Națiunilor Unite, există încă 150 de milioane de chinezi care trăiesc sub limita sărăciei, cu mai puțin de un dolar pe zi. De aceea, în ciuda ritmurilor de creștere înalte ale PIB, China rămâne o țară în dezvoltare, lider al țărilor emergente

Potrivit unui sondaj realizat la începutul anului 2011 de Bloomberg în rândul investitorilor străini, economia Chinei se îndreaptă către recesiune. Dintre aceștia, 45% cred că acest lucru se va întâmpla în următorii cinci ani, iar alți 40% spun că noua criză din statul asiatic va izbucni după 2016. Numai 7% din cele 1000 de persoane incluse în studiu cred că această țară va scăpa de recesiune. Principala amenințare la adresa economiei chineze este, conform studiului, un potențial boom imobiliar, impulsivat de creditarea speculativă, ce ar putea avea efecte asemănătoare celor ale crizei creditelor ipotecare subprime din SUA².

Desigur, SUA va rămâne încă mult timp cea mai puternică națiune din punct de vedere economic și militar. Această super-putere păstrează resurse importante în economie, tehnologie și în plan militar. În virtutea acestei poziții puternice, aceasta își propune, ca în cadrul întrunirilor G20, să amplifice posibilitatea sa de a remodela lumea de mâine, de a promova noi structuri de importanță globală. La rândul lor, națiunile emergente, mai ales China, India, Brazilia, în măsura în care își vor întări influența globală, vor avea oportunități sporite de a avansa în plan economic și de a promova „multilateralismul” în geopolitica globală.

Bibliografie:

1. colecția revistei „Tribuna Economică”, 2010, 2011
2. WTO, International Trade Statistics
3. IMF, World Economic Outlook, 2011

---

¹ <http://www.unctad.org>

² Din „Adevărul”, 28 ianuarie 2011, p. 24.